

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Kódolt sugárzásnak a nyilvánosság tagjai számára való hozzáférhetővé tétele vezeték útján

Ügyszám: SZJSZT 38/2000

A megbízó által feltett kérdések:

1. A kódolt sugárzásnak az Szjt. 26. §-a (3) bekezdésében szabályozott esetében melyik szervezet számít felhasználónak: az eredeti rádió-, illetve televízió-szervezet vagy a kódot feloldó (többnyire kábeltelevíziós) szervezet? A felhasználásért való egyetemleges felelősség csupán a jogérvényesítést megkönnyítő jogi konstrukció vagy egyben annak kifejeződése is, hogy mindkét említett szervezet felhasználó? Ezzel függ össze az a kérdés, hogy a nyilvánossághoz közvetítésnek a 26. § (3) bekezdésében szabályozott folyamatában a sugárzáson kívül megvalósul-e valamely más önálló felhasználási cselekmény is? Az a körülmény, hogy a 26. § (3) bekezdése csak akkor alkalmazható, ha a dekódolásról a két szervezet között megállapodás jön létre, nem azt a következtetést támasztja-e inkább alá, hogy egyetlen felhasználási folyamatról van szó, amely az eredeti rádió- vagy televízió-szervezet uralma alatt áll, és amelynek csak szükségszerű eszközcselekménye a kábeltelevízió részéről történő dekódolás?
2. Az egyetemleges felelősségnek csak az Szjt. alkalmazásában van jelentősége vagy az a Btk. 329/A. §-án alapuló büntetőjogi felelősséget is megalapozza? Másként: az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdésével megállapított egyetemleges felelősség hogyan viszonyul a Btk. 329/A. §-ának alkalmazásához?
3. Helytálló-e az az érvelés (ld. az ARTISJUS mellékelt levelét), hogy az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdése alá tartozó „kódolt adásokat – amennyiben a közvetítés folyamatában nem történik megszakítás vagy az adás tartalmát érintő bármely változtatás, és így az egyidejűség és a változatlanosság követelményei együttesen megvalósulnak – jogi analógia alapján egyidejű változatlan továbbközvetítésnek” tekinthetjük? Megfelel-e ez az analógia a 26. § (3) bekezdésében foglalt, az említett folyamatot egyértelműen sugárzásként minősítő rendelkezésnek? Nem vezethet-e ennek az analógiának az alkalmazása kettős díjfizetési kötelezettséghez?
4. Helyes-e az Szjt.-t kommentáló egyik műben (A szerzői jogi törvény magyarázata, KJK-KERSZÖV, Bp. 2000., szerk.: Gyertyánfy Péter, 149. old.) foglalt állítás, amely szerint a 26. § (3) bekezdésében szabályozott esetkörben a felhasználás folyamatába belépő (általában: vezetékes hálózatot) üzemeltető szervezet úgy jár el, mint az adott földrajzi területen (Magyarországon) műveket a saját műsorban a közönséghez közvetítő szervezet [ld. 26. § (7) bek.]. Más szóval: összhangban áll-e az Szjt.-vel az az értelmezés, hogy a 26. § (3) bekezdése szerint eljáró kábeltelevíziós szervezet a 26. § (7) bekezdése alá eső „saját műsort” közvetít? Megfelel-e továbbá az Szjt.-nek az idézett kommentárban foglalt az az állítás, hogy az említett kábeltelevíziós szervezetnek, avagy üzemeltetőnek Magyarországra vagylagosan – vajon kinek a

választása szerint? – vagy az eredeti sugárzó szervezettől, vagy a szerzőktől vagy a közös jogkezelőtől meg kell szereznie „a műsorban szereplő művek felhasználási jogait”? E kérdéseken is túlmenően, miként értelmezhető az idézett kommentár 149. oldala második bekezdésének utolsó mondata?

5. Ha az előző pontban ismertetett analógia megállná is a helyét, tekinthető-e változatlan továbbközvetítésnek a kódolt adás dekódolt továbbítása, illetve beszélhetünk-e „sugárzott” vagy „közvetített” műről mindaddig, amíg nem dekódolják azt a kódoltan sugárzott műsort, amelyben a mű szerepel?
6. Ha külföldi elem szerepel az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdésében szabályozott felhasználási jogviszonyban (pl., mert az eredeti televízió-szervezet külföldi), melyik állam jogát kell alkalmazni a felhasználásra? Ha az alkalmazandó jog szerint nincs egyetemleges felelősség, a magyarországi közös jogkezelő szervezet felléphet-e a dekódolást Magyarországon végző kábeltelevíziós szervezettel szemben az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdése szerinti egyetemleges felelősségre hivatkozva? Ha nem a magyar jog alkalmazandó az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdésében leírt felhasználásra, felléphet-e egyáltalán magyarországi közös jogkezelő szervezet a jogosultak nevében?
7. Kizárható-e az Szjt. 27. §-ának a 26. § (2) bekezdésére történő alkalmazása arra az analógiára való hivatkozással, amelyet e megbízás 4. pontja ismertet?
8. Az Szjt. 102-105. §-ában szabályozott egyeztető testületi eljárásnak helye lehet-e annak tisztázása céljából, hogy a 26. § (3) bekezdésében szabályozott felhasználás – analógia útján – a 28. § (2) bekezdése szerinti egyidejű, változatlan továbbközvetítésnek minősíthető-e? Másként: e minősítési kérdés vitatása a 102. § alkalmazásában az egyidejű, változatlan továbbközvetítéssel kapcsolatos vitának tekinthető-e? S végül: ha a felhasználó az egyeztető testülethez fordul, lehet-e vele szemben a szerzői jog megsértésének a jogkövetkezményeit érvényesíteni, illetve az ennek érdekében indított eljárásokat lehet-e folytatni mindaddig, amíg az egyeztető testület eljárása be nem fejeződik?

Az eljáró tanács szakvéleménye:

Ad 1. Az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „Sugárzásnak minősül a kódolt sugárzás is, amely a nyilvánosság körében csak azt követően fogható közvetlenül, hogy a műsort hordozó jeleket – az eredeti rádió- vagy televízió-szervezettel kötött megállapodás alapján, a tőle vagy a hozzájárulásával mástól beszerzett eszközzel (kódoldóval) – a nyilvánossághoz közvetítő szervezet arra alkalmassá teszi. Az ilyen felhasználásért az eredeti rádió- vagy televízió-szervezet és a kódoldót alkalmazó, nyilvánossághoz közvetítő szervezet egyetemlegesen felel.”

E rendelkezés értelme a § első két bekezdésével összevetve válik teljessé, amelyek a következőket tartalmazzák: „(1) A szerző kizárólagos joga, hogy a művet sugárzással a nyilvánossághoz közvetítse, és hogy erre másnak engedélyt adjon. Sugárzás a mű érzékelhetővé tétele távollévők számára hangoknak, képeknek és hangoknak, vagy technikai megjelenítésüknek vezeték vagy más hasonló eszköz nélkül megvalósuló átvitelével. (2) A mű sugárzásának minősül a műhold útján történő sugárzás is, ha a sugárzott műsor a

nyilvánosság körében közvetlenül fogható. A műhold útján sugárzott műsor a nyilvánosság körében közvetlenül foghatónak minősül, ha a rádió- vagy televízió-szervezet felelősségével és ellenőrzése alatt műsort hordozó jeleket juttatnak el a műholdhoz, majd onnan a Földre megszakítatlan közvetítés útján azzal a céllal, hogy a jeleket a nyilvánosság vehesse.”

Az eljáró tanács úgy találta, hogy a megbízás 1. pontjában szereplő kérdések közül előbb az utolsó kettőt indokolt megválaszolni, miután az ezekre adott válaszból többé-kevésbé következik az első két kérdésre adott válasz is.

Az említett két utolsó kérdés a következő: „[A] nyilvánossághoz közvetítésnek a 26. § (3) bekezdésében szabályozott folyamatában a sugárzáson kívül megvalósul-e valamely más önálló felhasználási cselekmény is? Az a körülmény, hogy a 26. § (3) bekezdése csak akkor alkalmazható, ha a dekódolásról a két szervezet között megállapodás jön létre, nem azt a következtetést támasztja-e inkább alá, hogy egyetlen felhasználási folyamatról van szó, amely az eredeti rádió- vagy televízió-szervezet uralma alatt áll, és amelynek csak szükségszerű eszközcselekménye a kábeltelvízió részéről történő dekódolás?”

Az Sztj. fent idézett rendelkezései egyértelműek: A nyilvánossághoz közvetítésnek a 26. § (3) bekezdésében leírt esete sugárzásnak minősül. A 26. § (1) bekezdése szerint sugárzás „a mű érzékelhetővé tétele távollevők számára hangoknak, képeknek és hangoknak, vagy technikai megjelenítésüknek vezeték vagy más hasonló eszköz nélkül megvalósuló átvitelével.” A sugárzás annak a cselekménye, aki a művet ilyen módon – vagyis vezeték vagy más hasonló eszköz *nélkül* véghezvitt átvitel útján – érzékelhetővé teszi. Áll ez a 26. § (2) és (3) bekezdésben foglaltakra is, tehát a műhold útján való, illetve a kódolt sugárzásra is; a vezeték *nélküli* átvitelt itt is az – eredeti – rádió-, illetve televízió-szervezet végzi. Kódolt sugárzás esetén „a nyilvánossághoz közvetítő szervezet a sugárzást végző eredeti rádió- vagy televízió-szervezettel kötött megállapodás alapján” teszi foghatóvá a sugárzott műsort. Nincs szó továbbközvetítésről, s ez által új felhasználásról, hanem egyedül arról, amiről a 26. § (3) bekezdése rendelkezik: sugárzásról.

Ezért a válasz a fent idézett kérdésekre kézenfekvő: A sugárzáson kívül nem valósul meg valamely más önálló felhasználási cselekmény; egyetlen felhasználási folyamatról van szó, amely az eredeti rádió- vagy televízió-szervezet uralma alatt áll, e szervezet szerzői jogilag releváns aktusának a technikailag szükséges része. A kábeltelvíziós szervezet technikai közreműködése – a dekódolás, valamint a kábel rendelkezésre bocsátása és működtetése – épp úgy nem minősül új felhasználási tevékenységnek, mint ahogy a sugárzás megelőző szakaszaiban sem minősül annak sem a kódolás technikai művelete (még akkor sem, ha azt a rádió- vagy televízió-szervezet megbízásából más szervezet végzi), sem pedig a sugárzás céljára műszaki eszközök (antennák, erősítők, kábelek, műholdas berendezések) más szervezetek általi rendelkezésre bocsátása és az eredeti rádió- vagy televízió-szervezettel való megállapodás alapján a sugárzás céljából való működtetése. Mindezek ugyancsak az egyetlen felhasználási folyamatnak – a sugárzásnak – a sugárzást végző rádió- vagy televízió-szervezet uralma alatt álló, technikailag szükséges, de külön felhasználásnak nem minősülő részei.

Azt, hogy a kábeltelvíziós szervezet részéről nincs szó külön felhasználásról – valamiféle „továbbközvetítésről” – a 26. §-hoz fűzött miniszteri indokolás külön is aláhúzza: „A sugárzás szabályozásában újdonság a kódolt adásokkal kapcsolatos – a gyakorlatban eddig vitatott – kérdések rendezése: sugárzásnak tekintendő és nem számít a 28. § (2) bekezdésében szabályozott vezetékes továbbközvetítésnek, ha a műholdról kódoltan érkező, a vezetékes hálózatba bevitt műsor dekódoló eszköze nem kapható a kereskedelemben, vagyis azt nem szerezheti be bárki.” (Az indokolás közvetve utal az eddig sem vitatott másik lehetséges olyan

esetre, amikor nyilvánvalóan sugárzásról van szó: nevezetesen arra, amikor a kódoló eszköz közvetlenül kapható a kereskedelemben.)

A fentiekből következik a válasz a megbízás 1. pontjában szereplő első két kérdésre is, amelyek a következők: „A kódolt sugárzásnak az Szjt. 26. §-a (3) bekezdésében szabályozott esetében melyik szervezet számít felhasználónak: az eredeti rádió-, illetve televízió-szervezet vagy a kódot feloldó (többnyire kábeltelevíziós) szervezet? A felhasználásért való egyetemleges felelősség csupán a jogérvényesítést megkönnyítő jogi konstrukció vagy egyben annak kifejeződése is, hogy mindkét említett szervezet felhasználó?”

Mint ahogy a fenti elemzésből kitűnik, a szerzői jogilag releváns aktust – a sugárzást – végrehajtó szervezet, tehát az eredeti rádió- illetve televízió-szervezet számít felhasználónak; a kód feloldásában közreműködő kábeltelevíziós szervezet nem. A kábeltelevíziós szervezet egyetemes felelőssége a jogérvényesítést megkönnyítő jogi konstrukciónak látszik. Azzal, hogy ez a konstrukció mely esetekre tekintettel látszik különösen helyén valónak, és hogy miként alkalmazható, a 3. és 6. kérdésre adott válaszban foglalkozik részletesebben az eljáró tanács.

Ad 2. Az Szjt. 26. §-a (3) bekezdésében rögzített egyetemes felelősségnek csak a – magánjogi fogantatású – szerzői jogi felelősség szempontjából van jelentősége. Ami a Btk. 239/A. §-án alapuló büntetőjogi felelősséget illeti, mintegy „párhuzamos” intézményként, a társtettesi minősítés gondolata merülhet fel esetleg. Ilyen minősítésre azonban azért nincs alap, mert a kódolásban közreműködő kábeltelevíziós szervezet – mint ahogy a fentiekből kitűnik – nem visz véghez sugárzást (vezeték nélküli műsorátvitelt). Szóba kerülhet a bűnsegédi felelősség. Erről akkor lehet szó, ha az eredeti rádió- illetve televízió-szervezet jogosulatlan sugárzást végez, s a kábeltelevíziós szervezet erről tudva működik közre a kódolásban és ez által a jogosítatlan programnak a foghatóvá tételében (gondatlanság esetén nem létezik bűnsegédi alakzat).

Ad 3. A megbízás 3. pontjában két kérdés (illetve kérdéscsoport) szerepel. Az első így szól: „Helytálló-e az az érvelés (ld. az ARTISJUS mellékelt levelét), hogy az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdése alá tartozó ’kódolt adásokat – amennyiben a közvetítés folyamatában nem történik megszakítás vagy az adás tartalmát érintő bármely változtatás, és így az egyidejűség és a változatlan követelményei együttesen megvalósulnak – jogi analógia alapján egyidejű változatlan továbbközvetítésnek’ tekinthetjük? Megfelel-e ez az analógia a 26. § (3) bekezdésében foglalt, az említett sugárzást egyértelműen sugárzásnak minősítő rendelkezésnek?”

Az ARTISJUS mellékelt leveléből nem tűnik ki, hogyan lehetne egy továbbközvetítésnek nem minősülő aktust analógia útján mégis továbbközvetítésnek minősíteni. Az eljáró tanács erre nem lát lehetőséget. Mint ahogy a fenti elemzésből kitűnik, az Szjt. 26. §-a (3) bekezdésének a szövege alapján nyilvánvaló, hogy a kódolt adásoknak az ott leírt esete sugárzásnak, s egyedül sugárzásnak, számít, nincs szó – nem lehet szó – továbbközvetítésről a kódolást elvégző és a sugárzott műsort az eredeti rádió- illetve televízió-szervezettel kötött megállapodás alapján foghatóvá tevő kábeltelevíziós szervezet részéről. Ezt a miniszteri indokolás fent idézett része külön is aláhúzza.

Az analógia alkalmazása egy elméletileg lehetséges esetben talán szóba kerülhet, azonban nem a cselekmény minősítése, hanem az egyetemes felelősség érvényesítésének (pontosabban, az ilyen esetben megállapítható díj alkalmazásának) a vonatkozásában. Ennek megvizsgálásához át kell tekinteni, miként alkalmazható az egyetemleges felelősség az Szjt. 26. §-a (3) bekezdésében leírt esetben. Így adható válasz a megbízás 3. pontjában szereplő második kérdésre is: „Nem vezethet-e ennek az analógiának az alkalmazása kettős fizetési kötelezettséghez?”

Az egyetemes kötelezettség közismerten magában foglalja a jogosultnak azt a lehetőségét, hogy teljes követelését érvényesítse az egyetemlegesen felelősek bármelyikével szemben, de azt is, hogy többükkel vagy mindegyikükkel szemben egyszerre fellépjen. Ennek megfelelően elvileg minden egyetemlegesen kötelezett egyedül is köteles helytállni a teljes kötelezettségért; ám ha bármelyikük teljesít, a többiek kötelezettsége is megszűnik (más kérdés, hogy esetleg a teljesítő kötelezettnek keletkezhet követelése az egyetemlegesen kötelezettek egymás közötti belső viszonyában).

Az egyetemes kötelezettségnek ebből a fogalmából a vizsgált esetben a következők vonhatók le: Ha az eredeti rádió- illetve televízió-szervezet megfelelő szerzői jogi engedélyt kapott az Szjt. 26. §-a (3) bekezdése szerinti sugárzásra, a kábeltelevíziós szervezetnek nyilvánvalóan nincs semmilyen kötelezettsége. Az ARTISJUS-ra vonatkoztatva ez azt jelenti, hogy, ha például a hozzá hasonló szerzői jogkezelő szervezetek között (például az ilyen szervezeteket tömörítő CISAC-on belül) kötött megállapodás alapján a kódolt műholdas adás eredetének a helyén működő közös jogkezelő szervezet jogosítja az adást, s az a szervezet rendezi aztán a többi jogkezelő szervezet részéről esetleg felmerülő igényeket, az ARTISJUS nem léphet fel újabb díjigénnyel az eredeti rádió- illetve televízió-szervezettel való megállapodás alapján dekódoló és a műsort a közönség számára foghatóvá tevő kábeltelevíziós szervezettel szemben. Felléphet viszont az ARTISJUS akár az eredeti rádió- illetve televízió-szervezettel, akár pedig a műsort Magyarországon dekódoló és a közönség számára foghatóvá tevő kábeltelevíziós szervezettel szemben, ha ilyen jogosítás nem történt. Elképzelhető továbbá olyan megállapodás is – egyrészt a jogkezelő szervezetek és a kódolt adást sugárzó szervezetek, másrészt pedig az utóbbiak és a velük való megállapodás alapján a műsort a kód feloldásával foghatóvá tevő kábelszervezetek között – hogy a díjazás két részből áll: az adás eredetének a helyén működő jogkezelő szervezetnek fizetett egyfajta átalánydíjból és a dekódolás helyén az azt elvégző kábeltelevíziós szervezet által az adott ország jogkezelő szervezetének fizetendő kiegészítő díjból. Egy ilyen komplex, háromoldalú szerződéses rendszer keretében szóba kerülhetne valamiféle analógia alkalmazása; nevezetesen szóba kerülhetne olyan megállapodás, hogy a kiegészítő díj – a díjrendszeren belül érvényesülő, s természetesen az érintett aktus jogi minőségére ki nem terjedő egyfajta „analógia” alapján – megfelel a sugárzott programok egyidejű és változtatás nélküli továbbközvetítése esetén fizetendő díj összegének.

Ad 4. Az előzőekben foglaltak jórészt választ nyújtanak a megbízás 4. pontjában feltett kérdésekre is. Ezek, mint fent olvashatók, a következők: „Helyes-e az Szjt.-t kommentáló egyik műben (A szerzői jogi törvény magyarázata, KJK-KERSZÖV, Bp. 2000., szerk.: Gyertyánfy Péter, 149. old.) foglalt állítás, amely szerint a 26. § (3) bekezdésében szabályozott esetkörben a felhasználás folyamatába belépő (általában: vezetékes hálózatot) üzemeltető szervezet úgy jár el, mint az adott földrajzi területen (Magyarországon) műveket a saját műsorban a közönséghez közvetítő szervezet [ld. 26. § (7) bek.]. Más szóval: összhangban áll-e az Szjt.-vel az az értelmezés, hogy a 26. § (3) bekezdése szerint eljáró

kábeltelevíziós szervezet a 26. § (7) bekezdése alá eső 'saját műsort' közvetít? Megfelelő továbbá az Sztj.-nek az idézett kommentárban foglalt az az állítás, hogy az említett kábeltelevíziós szervezetnek, avagy üzemeltetőnek Magyarországra vagylagosan – vajon kinek a választása szerint? – vagy az eredeti sugárzó szervezettől, vagy a szerzőktől vagy a közös jogkezelőtől meg kell szereznie 'a műsorban szereplő művek felhasználási jogait'? E kérdéseken is túlmenően, miként értelmezhető az idézett kommentár 149. oldala második bekezdésének utolsó mondata?"

A fent említett mű helyesen mutat rá a következőkre: „Az Sztj. 26. § (3)-(5) bekezdése az újabb műszaki fejlődés által szükségessé tett új törvényi jogértelmezés. Gyakorlattá vált ugyanis, hogy a célzott nyilvánosság körét úgy korlátozzák, hogy a műsorhordozó jeleket átalakítják, s azokhoz ugyan továbbra is bárki hozzáférhet, de a zavartalan műélvezethez egy külön visszaalakító eszköz ('dekóder') szükséges... Az eljárás egyik célja a szolgáltatás díjának (ami persze nem szerzői jogdíj!) biztonságosabb beszedése. Az ilyen közönséghez való közvetítés is sugárzás. A törvény egyértelművé teszi, hogy ebben a folyamatban ki a felhasználó és elhatárolja ezt a felhasználást a nyilvánossághoz közvetített mű egyidejű továbbközvetítését szabályozó 28. § tényállásától... A 26. § (4) bekezdés tényállása... alapján nem kérdéses, hogy a kódoltan sugárzott adás (pl. 'pay-tv') is 'sugárzás'... A 26. § (3) bekezdése ezzel azonos megítélés alá vonja azt az esetet, ha a dekóder... nem kapható a kereskedelemben, de azt egy másik... szervezet (pl. vezetékes hálózat üzemeltetője) az eredeti rádió- vagy televízió-szervezettel kötött szerződés alapján bocsátja rendelkezésre (például előfizetői szerződésekben rendezett módom). Ilyenkor ugyanis a bekapcsolt szervezet és a nyilvánosság közötti szakasz a sugárzás egységes folyamatának előre szándékolt része.” (149. old.)

Nem következik azonban ebből – nincs is megindokolva, miből következhetne – s nemcsak az Sztj. idevágó rendelkezéseivel, de a könyvben foglalt és a fentiekben idézett leírással is ellentmondásban áll, a következő kijelentés: „A felhasználás folyamatába belépő (általában: vezetékes hálózat) üzemeltetője – mint az adott földrajzi területen (Magyarországon) műveket a saját műsorban a közönséghez közvetítő szervezet [lásd 26. § (7) bek.] – közvetlenül vagy közvetve (az eredeti sugárzó útján) meg kell szerezze erre a területre a műsorban szereplő művek felhasználási jogait vagy közvetlenül vagy a közös jogkezelőn keresztül (27. §).” (149. old; ez az a mondat, amire a megbízás 4. pontjában szereplő, fent idézett utolsó kérdés utal).

Az helyénvaló, hogy a mondat a felhasználás jogosításának a szükségességére utal; ennek a szükségessége a 26. § (3) bekezdéséről az eljáró tanács által a fentiekben elvégzett elemzés alapján is nyilvánvaló. (A jogosításnak azonban a sugárzásra kell vonatkoznia, amely az eredeti sugárzó szervezet aktusa, függetlenül attól, hogy a műsort dekódoló és a nyilvánosság számára foghatóvá tevő kábeltelevíziós szervezetet a sugárzó szervezettel együtt egyetemleges felelősség terheli ugyancsak a fentiekben leírt módon.) Nem érthető viszont, miért hivatkozik az idézett mondat az Sztj. 26. §-ának (7) bekezdésére. Az említett rendelkezés ugyanis a *saját műsornak* a nyilvánossághoz vezeték útján vagy bármilyen más hasonló eszközzel vagy más módon történő közvetítéséről szól, aminek nincs köze a 26. § (3) bekezdéséhez (mint ahogy a § (1), (2) vagy (4) bekezdéséhez sincs). Az ilyen közvetítés nem sugárzás; a 26. § (7) bekezdése csupán arról rendelkezik, hogy a sugárzásra vonatkozó rendelkezéseket kell *megfelelően* alkalmazni. A 26. § (3) bekezdésében leírt esetben nyilvánvalóan nincs szó a kábeltelevíziós szervezet saját műsoráról, az eredeti rádió- illetve televízió-szervezet műsoráról van szó, amelyet a sugárzó szervezet hozzájárulásával dekódol és foghatóvá tesz a kábeltelevíziós szervezet.

Ad 5. A kérdés arra az esetre vonatkozna, ha a fentiekben említett „analógia” megállná a helyét. Az eljáró tanács elemzése alapján az említett analógia nem állja meg a helyét. A 26. § (3) bekezdésében szereplő eset nem minősíthető egy már sugárzott adás „továbbközvetítésének”.

Ad 6. A megbízás 6. pontjában szereplő kérdések nemzetközi magánjogi vonatkozásúak: „Ha külföldi elem szerepel az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdésében szabályozott felhasználási jogviszonyban (pl., mert az eredeti televízió-szervezet külföldi), melyik állam jogát kell alkalmazni a felhasználásra? Ha az alkalmazandó jog szerint nincs egyetemleges felelősség, a magyarországi közös jogkezelő szervezet felléphet-e a dekódolást Magyarországon végző kábeltelevíziós szervezettel szemben az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdése szerinti egyetemleges felelősségre hivatkozva? Ha nem a magyar jog alkalmazandó az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdésében leírt felhasználásra, felléphet-e egyáltalán magyarországi közös jogkezelő szervezet a jogosultak nevében?”

A magyar nemzetközi magánjogi kódex a nemzetközi kodifikációs gyakorlatban általánosan elfogadott, s a Berni Unió Egyezmény (s ennek következtében ugyanígy az Egyezmény érdemi normáinak alkalmazását kötelezővé tevő TRIPs Megállapodás és WIPO Szerzői Egyezmény) által is rögzített *lex loci protectionis* elvet követi: „A szerzői jogokat annak az államnak a joga szerint kell elbírálni, amelynek a területén a védelmet igénylik” (az 1979. évi 13. számú törvényerejű rendelet 19. §-a). Ez gyakran a *lex fori* alkalmazásához vezet; valójában azonban az általános felfogás szerint (ezt tükrözi Mádl Ferenc és Vékás Lajos „Nemzetközi magánjog és nemzetközi kapcsolatok joga” című műve is; Budapest, 1997, 399.-400. old.) a *lex loci delicti* elvnek a szerzői jog területére való alkalmazásáról van szó.

Így alapvető kérdés az, hogy egy (kódolt) műholdas sugárzás hol valósul meg. E kérdés megválaszolásában különbözik a műholdas közvetítést eltérően megítélő két elmélet, amelyet különösen a 80-as évek végén és a 90-es évek elején vitattak meg nagy vehemenciával a WIPO szakértői bizottságaiban és más fórumokon. Az „emissziós elmélet” szerint a műhold útján történő sugárzás a sugárzás megkezdésének a helyén, a műsornak a műholdra való feljuttatásához vezető folyamat kezdetén valósul meg, míg a „kommunikációs elmélet” (amelynek egy korai változatát „Bogsch elméletként” is emlegették) azt hangsúlyozza, hogy a műholdas sugárzás, mint a nyilvánossághoz való közvetítés, csupán elkezdődik a műsornak a műholdra való feljuttatásával, de folytatódik a műholdról a Földre irányuló továbbsugárzással, s csak akkor válik teljessé, ha a műsor a műhold által besugárzott területen (a műhold „lábnyomának” a területén) a nyilvánosság számára hozzáférhetővé válik. Az utóbbi elmélet szerint tehát a műholdas sugárzás cselekménye csupán elkezdődik a műholdra való feljuttatás országában, de a „lábnyom” országában, illetőleg országaiban válik teljessé; következésképpen mindezeknek az országoknak a jogát is figyelembe kell venni. Az emissziós elmélet szerint a műsor feljuttatásának helye szerinti jogot kell alkalmazni. A kommunikációs elmélet is el kívánja kerülni azt, hogy az ilyen sugárzás esetén esetleg számos ország jogát kelljen a sugárzást végzőnek egyszerre figyelembe vennie; ezért a kommunikációs elmélet alapján kidolgozott kollíziós elvek szerint is főszabályként a műsor feljuttatásának helye szerinti jogot kell alkalmazni; mégis a „lábnyom” országának, illetőleg országainak a jogát kell azonban alkalmazni akkor, ha a műsor feljuttatásának a helyén nincs megfelelő jogvédelem, míg a „lábnyom” országában, illetve országaiban van, valamint akkor, ha a műsor feljuttatásának a helyén kényszerengedélyt alkalmaznak, míg a „lábnyom” országában, illetve országaiban kizárólagos jog érvényesül a (műholdas) sugárzásra. (Ld.

különösen a következő WIPO dokumentumokat (azok angol változatában): CE/MPC/III/2; 101-108. old. és CE/MPC/III/3; 13-14. old.)

Az Szjt.-nek a műholdas sugárzásra vonatkozó rendelkezése – a 26. § fent idézett (2) bekezdése – inkább a kommunikációs elmélet sugárzás-felfogásának felel meg. Ezt erősíti meg az említett rendelkezéshez fűzött miniszteri indokolás is: „A sugárzásra vonatkozó rendelkezések jórészt megőrzik a korábbi jogot, amelyet e tárgyban az 1994. évi VII. törvény korszerűsített a 93/83/EGK tanácsi irányelvvel összhangban. Az irányelve 1. cikke az ún. emissziós elméletnek megfelelően állapítja meg a több országot is érintő műholdas sugárzásra alkalmazandó jogot. E kollíziós szabály azonban csak az Európai Közösség egységes piacán érvényesülhet, ezért a magyar jogba való beillesztése idő előtti volna. A törvény ennyiből eltér az irányelvtől.”

Mint ahogy a fenti leírásból kitűnik, a kommunikációs elméletből is az következik, hogy általában a műsor feljuttatásának a helyén érvényesülő jogot kell alkalmazni. Ez azonban, ebből az elméletből következően, mégsem zárja ki a magyar jog alkalmazását. Mindenképpen a magyar jog alkalmazandó abban az esetben, ha a műsor feljuttatásának országában nincs megfelelő jogvédelem. Az eljáró tanács azonban, ugyanennek az elméletnek az alapján – s annak alapján, ahogy az annak megfelelő sugárzás-fogalom az Szjt. 26. §-ának (3) bekezdésében tükröződik – az Szjt. említett rendelkezéséből következő egyetemleges felelősségnek (tehát ebben a tekintetben a magyar jognak) az alkalmazását helyénvalónak látja abban az esetben is, ha a műsor feljuttatásának helyén van ugyan a műholdas sugárzásra is kiterjedő megfelelő jogvédelem, de a sugárzó szervezet mégsem szerzi be a megfelelő jogosítást. (Ld. ennek részletesebb megvitatását fent a megkeresés 3. pontjában szereplő kérdésekre adott válaszban.)

Ad 7. A kérdés többszörös utalást tartalmaz: „Kizárható-e az Szjt. 27. §-ának a 26. § (2) bekezdésére történő alkalmazása arra az analógiára hivatkozással, amelyet e megbízás 4. pontja ismertet?” A válasz azonban egyszerűnek és kézenfekvőnek látszik, s azt az „analógia-kérdés” aligha befolyásolhatja: Az Szjt. 27. §-ának alkalmazhatósága egyértelműen kiterjed „a már nyilvánosságra hozott művek sugárzásának és a 26. §-ban szabályozott más felhasználásának” a jogosítására. (Bizonyos értelmezési kérdések felmerülhetnek a 27. §-nak a 26. § (7) bekezdésére való alkalmazása tekintetében; itt azonban nem erről, hanem a 27. § és a 26. § (2) bekezdésének az együttes alkalmazásáról van szó.)

Ad 8. A kérdés a Szerzői Jogi Szakértő Testületen belül működő Egyeztető Testület hatáskörére vonatkozik: „Az Szjt. 102-105. §-ában szabályozott egyeztető testületi eljárásnak helye lehet-e annak tisztázása céljából, hogy a 26. § (3) bekezdésében szabályozott felhasználás – analógia útján – a 28. § (2) bekezdése szerinti egyidejű, változatlan továbbközvetítésnek minősíthető-e? Másként: e minősítési kérdés vitatása a 102. § alkalmazásában az egyidejű, változatlan továbbközvetítéssel kapcsolatos vitának tekinthető-e? S végül: ha a felhasználó az egyeztető testülethez fordul, lehet-e vele szemben a szerzői jog megsértésének a jogkövetkezményeit érvényesíteni, illetve az ennek érdekében indított eljárásokat lehet-e folytatni mindaddig, amíg az egyeztető testület eljárása be nem fejeződik?”

Az Egyeztető Testület hatáskörét az Szjt. 102. §-a határozza meg: „Ha a nyilvánossághoz – az eredetihez képest más szervezet közbeiktatásával – történő egyidejű változatlan továbbközvetítéssel kapcsolatban a felhasználó és a jogosultak, illetve azok közös jogkezelő

szervezete között nem jön létre megállapodás, a díjazásról és a felhasználás egyéb feltételeiről, bármelyik fél a 103. § alapján létrehozott egyeztető testülethez fordulhat.”

E rendelkezésre figyelemmel, az eljáró tanácsnak az a véleménye, hogy az Szjt. 26. §-a (3) bekezdésében leírt felhasználási módra az Egyeztető Tanács hatásköre nem terjed ki. Ez abból következik, hogy, mint ahogy azt az eljáró tanács a fentiekben kifejtette, a 26. § (3) bekezdésében leírt esetben nincs szó a nyilvánossághoz – az eredetihez képest más szervezet közbeiktatásával – történő egyidejű változatlan továbbközvetítésről; az ilyen továbbközvetítésre az Szjt. 28. §-ának (2)-(6) bekezdése az irányadó. Egymagában az, hogy egy olyan aktusról, amely nem minősül ilyen továbbközvetítésnek valaki azt állítja, hogy az „analógia alapján” valamilyen célból mégis ilyen továbbközvetítésként kezelhető, nem teszi az adott aktussal kapcsolatos vitát az Egyeztető Testület hatáskörébe tartozóvá.

Budapest, 2000. november 30.

dr. Pálos György
a tanács elnöke

id. dr. Ficsor Mihály
a tanács előadó tagja

Herczegné dr. Karas Monika
a tanács szavazó tagja